

نامه امام در بستر شهادت

زاده ملجم عبدالرحمن در شریف ترین ماه ها و زمانها، در مقدس ترین مکانها دست پلیده خویش را به بزرگترین و کثیف ترین جنایتها آلوده ساخت . در اثر این جنایت محراب عبادت رنگین شد ، پیشوای انسانها از نفس افتاد . جهان بشریت و الاثرین فرزندان ، و عالم اسلام شریف ترین و آزاده ترین رهبر خود را از دست داد ، امام (ع) در بستر افتاد و در همان حال برای فرزندان و الاخبارش حسن و حسین و همه کسانی که این نامه بدستشان میرسد (ومن بلغه کتابی هذا) وصیتنامه ذیل را تنظیم نمود . کسی که از مال دنیا چیزی نیند و خسته بود گرانها ترین میراثرا برای آنان بیادگار گذارد ، ما بمناسبت سالگرد آن فاجعه بزرگ این اثر را به بررسی بر میگردانیم و بتفسیر آن می پردازیم باشد تا تسلائی برای سوگمندان آزاده فراهم کرده باشیم .

فرزندان! شما را به تقوی و پرهیزگاری و ترس از خدا سفارش می کنم و نیز تاکید میکنم که بدنبال دنیا نروید دنیا برگزیده شما نباشد اگر چه او شما را برگزیند ، و اگر چیزی از مال و متاع و کالای دنیا بدست شما رسید خوشحال و خوشنود نشوید و اگر چیزی از دستتان رفت اندوهناک و غممنده نباشید .

سخن حق بگوئید و برای اجر و پاداش کار کنید ، خصم ستمگر و یار و یاور ستم دیده باشید .

شما و تمام فرزندان و کسانم و نیز هر کسی را که این نامه بدو برسد و از مفادش باخبر میشود سفارش میکنم به تقوی و پرهیزگاری . و نظم در کارها ، و خاموش کردن فتنهها و

آشتی دادن مسلمانان باهم (اصلاح ذات البین) چه من از جد شما رسول خدا (ص) شنیدم، اصلاح ذات البین فضیلتش از همه نمازها و روزه‌ها بیشتر است پس انم! خدا را خدرا درباره یتیمان، مبادا آنها گرسنه بمانند و حقیقتان در حضور شما و با وجود شما پایمال گردد؟ خدا را خدرا درباره همسایگان زیرا آنها سفارش شدگان پیامبرتان هستند، آنقدر رسول (ص) در باره همسایگان سفارش کرد که ما گمان کردیم برای همسایه در مال همسایه ارث قرار خواهد داد خدا را خدرا درباره قرآن مبادا دیگران در عمل با حکام آن بر شما پیشی گیرند.

خدا را خدرا در باب نماز، چه نماز ستون دین و قوام آئین شماست.

خدا را خدرا درباره خانه خدایتان (کعبه) هیچگاه حج را ترک نکنید و خانه خدا خالی نگذارید که در این صورت مهلت از شما گرفته می‌شود.

خدا را خدرا درباره جهاد با مال و جان و زبان‌تان در راه خدا.

و همیشه باهم بجوشید و پیوند تباطنان را مستحکم کنید، از بذر و بخشش و کمک بیکدیگر دریغ نوزید، و از جدائی و تفرقه و عوامل اختلاف بپرهیزید.

امر بمعروف و نهی از منکر را ترک نکنید که در این صورت زمام امورتان بدست اشرار خواهد افتاد و دعایتان نیز درباره ایشان هرگز به‌دفع اجابت نخواهد رسید.

و اینک آخرین وصیتم

فرزندان عبدالمطلب! مبادا که بعد از من و بیبانه قتل و خونخواهی من خون مسلمانان را بریزید، نه، نه! کسی را جز قاتل من نکشید. آنهم صبر کنید اگر من از این ضربت مردم قاتلم را ضربتی بزیند، ضربتی بازای ضربتی، مبادا او را مثلثه کنید (۱) چه من از رسول خدا (ص) شنیدم: هیچکس را نباید مثلثه کرد، این عمل ناشایست است اگر چه درباره سگ مردم آزار باشد.

(نامه ۴۵ نهج البلاغه)

توضیح و تفسیر

این نامه اختصاصی نیست!

مخاطب در این نامه تنها فرزندان امام (ع) و یاران او که در زمان آنحضرت میزیستند نمی‌باشد بلکه امام (ع) با نظر وسیع همه مردم را تار و زوایا پسین یکجا دیده و این وصیت نامه را تنظیم فرموده است مخاطب در درجه اول حسن و حسین (ع) و سایر فرزندان و بعد خویشان و ندان و سپس تمامی مردمی هستند که از مفاد آن اطلاع حاصل کنند و او صیگما و جمیع ولد و اهلی و من بلغه کتابی... زهد در دنیا!

امام (ع) ملاک و معیار صحیحی از زهد و دنیا پرستی را در دو جمله بدست میدهد میفرماید:

(۱) مثله عبارت است از قطع کردن دست و پا و بینی

دنیا بر گزیده شما نباشد اگر چه شما بر گزیده او باشید یعنی هر گاه شما به مال و جاه و مقام دنیا هم رسیدید و دنیا شما را بر سایر همموقعان تنان برای رسیدن به کالای خویش انتخاب کرد شما، او را بر آخرت ترجیح ندهید، و تبعیر دیگری که از قرآن مجید استفاده می شود و امام (ع) نیز بآن اشاره دارد اگر کالای دنیا بدستتان رسید زیاد خرسند نباشید و اگر از دستتان رفت ملول و غمگند نشوید یعنی ملاک مسرت و ملالت شما اقبال و ادبار دنیا نباشد، این است معنی زهد صحیح و «وان لا تبغیا الدنیا وان یفتمکما...»

استثمار نشوید!

امام (ع) دستور می دهد سخن حق بگوئید و برای اجر کار کنید، مواظب باشید دیگران شما را به بیگاری نگیرند، انسان در مقابل کاری که انجام میدهد، یا باید مزد بگیرد و برای اجرت کار کند و یا کار او اجر و پاداش اخروی داشته باشد اگر کار انسان حاصلی در اینجهان نداشته باشد خدمت با اجتماع هم حساب نشود که اجر اخروی داشته باشد، این بیگاری دادن بدیگران استثمار غیر، واقع شدن است و این کار در نظر امام (ع) سخت نکوهیده است «وقولا بالحق واعمالا للاجر». توجه داشته باشید کلمه اجراءم از پاداش دنیوی و اخروی است.

دشمن ستم، ستم و پارت ستم دیده باشید!

امام (ع) با تمام وجودش با ستمگران مخالف بود و از ستم دیدگان حمایت می کرد، از دوستان و پیروانش نیز انتظار دارد حامی مظلوم و خصم ظالم باشند. اخیراً می بینیم در بسیاری از نوشته ها مظلوم را به ستمکش ترجمه می کنند بنظر ما این ترجمه و تفسیر غلط فاحشی است، در اسلام همانطور که ستم کردن قبیح است ستم کشیدن هم که بآن انظلامی گویند قبیح و ناپسند است، مظلوم هم منمایش ستم کش نیست، ستم کش مانند آبکش، بارکش، برق کش، سیم کش و سایر ترکیباتی از این قبیل دلالت بر این دارد که صاحب این صفت گرده خود را برای کشیدن و تحمل ظلم آماده کرده همانطور که برق کش و سیم کش آماده برق کشی و سیم کشی هستند، بلکه مظلوم را بهتر است به «ستم دیده» ترجمه کنیم که مورد ستم واقع می شود نه آنکه آماده ستم کشیدن است.

نظم در امور

آمار نشان میدهد که نظم در امور را ندیمان کار را بطور قابل ملاحظه ای بالامی برد، دانش آموزی که بطور مرتب درس میخواند و هر روز با نظم خاصی درسهای خوانده شده را مرور و مطالعه می کند در موقع امتحانات کار اضافی ندارد. لازم نیست بی خوابی زیاد تحمل کند. ولی دانش آموزی که در سال عمر عزیز به بطالت میگذراند موقع امتحانات که فرا رسیده در بیبهشت مردم اردی جهنم! اومی شود، شب و روز خود را خسته می کند و با منفر خسته و فرسوده در جلسه امتحان شرکت می کند و نتیجه خوبی هم نمی گیرد بقول یک نویسنده معروف «نه تنها هم یک عمر بلکه اگر خوراک یک عمر را برای خوردن یک روز در مقابل خود انباشته به بینیم وحشت می کنیم سهم هر روز تکلیف و کار یک روزه بیش نیست، خاطر خویش را به تشویش موهوم فرسوده نسازیم، باید روزانه زیست همانطور که غذای فردا را نمیخوریم بار فردا را هم نباید برد... کار امروز گران نیست

ورنچ حاضر بسی آسان بلکه هیچ است بشرط آنکه وهم خود را به آن نیز ائیم ، و چون بیش از مزد روزانه کسی از اینجهان بهره ندارد بار بیش از یک روز را هم نباید بدوش کشید ، و چون نعمت فردا نصیب امروز نیست زحمت نیامده را نباید کشید ، باید وظیفه هر روز و هر ساعت را با انجام آورد و باقی را با امید آینده سپرد ، اما کار امروز را هم فردا نباید گذاشت ، فردا روز دیگر و ما وجود دیگری خواهیم بود تکلیف امروز خود را بعهده فردای دیگر گذاشتن از داد و خورد دور است ، از کجا که آن دیگری یعنی وجود تنمیر یافته ما فردا بتواند یا بخواهد سعی دوروز را متحمل شود ، چرخها و پیچ و مهره های یک ماشین و یک کارخانه بخاطر همبستگی و نظم و انضباط خاصی که دارند صدچندان نیروی مصرف شده ، تولید نیرو و انرژی می کنند و کار تحویل میدهند .

سر بازار نظام دیده که با تاکنیک منظم و حساب شده به دشمن حمله می کنند ده ها برابر ارتش نیرومند و غیر منظم طرف مقابل موفقیت نصیبشان می شود .

کاسب و تاجری که دارای دفترهای منظم است داد و ستدش روی حساب و دقت است و میفهمد چه میخرد و چه میفروشد چندین برابر تجارتخانه بزرگی که فراوان کاری کند ولی بی حساب و غیر منظم می کوشد سود می برد ، اولی زحمت کمتری کشد و سود هم می برد ، دومی رنج فراوان می برد و آخر سر زیان می بیند .

یک دانشجوی منظم در یک رشته درس میخواند ، متخصص میشود ، صاحب نظر و رأی میگردد ، و اجتماع از وجود او بهره ها می برد ، دانشجوی دیگری بدون نظم درس میخواند ، در هر رشته ای وارد می شود ، از هر چمن گلی می چیند ، همه کاره و هیچ کاره می شود . یک مشت معلومات متفرق در مغزش انباشته می گردد و از هیچ یک کدام نمیتواند بهره کافی برد .

افراد منظم ، جامعه منظم بوجود می آورند و اجتماع منظم از همه نیروها و امکانات با اندازه کافی بهره برمی گیرد و هر روز از بی انضباطی های خود ناله شان بفلک نمی رسد و بالاخره نظر امام (ع) این است که امت اسلام باید منظم باشد و در آخرین روزها و ساعت های عمرش سفارش به نظم و انضباط می کند تا چه باشد نظر مبارک آنها که پیروتر ، «النظم فی النظام» هستند و معتقدند عالم اسلام و جامعه روحانیت از قانون مسلم آفرینش و دستور قطعی امام مستثنی است و بی نظمی کار آنها را بهتر بسامان میرساند !!

(بقیه از ص)

بعلاوه زبان عربی میتواند ما را با ۷۰۰ میلیون مسلمانان جهان پیوند دهد . زیرا زبان بین المللی اسلامی است . و با اینکه بیش از یکصد میلیون نفر بعنوان «زبان مادری» با آن سخن نمی گویند بعنوان یک زبان عمومی اسلامی ، بیرون از دایره نژاد خاص شناخته شده ، آیا پیوند با چنین جمعیت عظیمی در این جهان پرغوغا تکبیه گاهی برای ما محسوب نمیگردد ، آیا این موضوع برای اتحاد جهان اسلام لازم نیست ؟

بنابر این آن استاد یا آن روزنامه نگار که بدون مطالعه فرمان پیرون را ندانند این زبان را - از روی عصبانیت صادر میکنند در واقع بدون توجه ضربه ای به ریشه خود و ملیت خود میزنند ضربه ای دردناک و غیر قابل جبران .